

JULKISTEN PALVELUIDEN BAROMETRI 2025

TIIVISTELMÄ: PERUSTERVEYDENHUOLLON
KRIISI PAINAA PALVELUIDEN ARVOSANAA

VERIAN OY:
SAKARI NURMELA
JHL RY:
VESA MAURIALA

MUISTIO 2025

15.3.2025

JULKISTEN PALVELUIDEN BAROMETRI 2025

Perusterveydenhuollon kriisi näkyy kansalaisten mielipiteissä

– Miljoona suomalaista kokee julkisten palveluiden heikentyneen. Sote-palveluissa suurin ongelma on osaavan henkilöstön puute

Arvostus julkisia palveluja kohtaan on Suomessa suurta. Suomalaiset ovat kaikesta huolimatta varsin tyytyväisiä käyttämiinsä palveluihin. Sen lisäksi he luottavat siihen, että tarvitessaan julkisia palveluja, he pääsevät niiden piiriin tai niiden asiakkaaksi.

Huoli palveluista on kuitenkin todellinen. Niitäkin löytyy, joiden mielestä niiden tila on parantunut viime vuosina. Vielä enemmän on kuitenkin heitä, jotka uskovat tilanteen muuttuneen huonompaan suuntaan.

Näkemykset julkisten palveluiden yleisen tason kehittymisestä ovat muuttuneet yleensä ottaen kielteisemmiksi. Kun neljä vuotta sitten joka neljäs (24 %) uskoi tilanteen parantuneen, nyt samaa mieltä on enää joka kymmenes (9 %).

Myös neutraalisti suhtautuneiden osuus on pienentynyt 26 prosentista 17 prosenttiin. Tämän seurauksena tilanteen heikkenemiseen uskovien määrä on kasvanut 44 prosentista 69 prosenttiin.

Eroa on siis peräti 25 prosenttiyksikköä. Tämä tarkoittaa sitä, että ainakin miljoona suomalaista on kuluneen neljän vuoden aikana muuttanut käsitystään julkisten palveluiden tilasta yleensä ottaen huonommaksi.

Tulokset selviävät Ammattiliitto JHL:n julkaisemasta ja Verianin toteuttamasta Julkisten palveluiden barometrista. Paras arvosana palveluiden laadusta ja saatavuudesta annetaan kirjastoille.

Hyvä uutinen on se, että melko monessa palvelussa enemmistö pitää saamaansa palvelua hyvänä. Suoranaisesta kritiikistä on kyse varsin harvoin. Verorahoilleen erittäin tai melko hyvin vastinetta kokee saavansa n. puolet (47 %) suomalaisista. Melko huonosti tai erittäin huonosti vastinetta verorahoilleen kokee saavansa 27 % vastaajista. Eniten epäilyksiä on mm. 50–59-vuotiailla, maaseutumaisissa kunnissa ja haja-asutusalueilla asuvilla sekä vähiten koulutetuilla.

Terveydenhuollon ongelmat pääsyy palveluiden yleisarvosanan laskuun

Palveluiden tason heikkeneminen koskee erityisesti perusterveydenhuoltoa. Kun neljä vuotta sitten sitä arvioi myönteisesti 69 prosenttia niistä, joilla oli siitä mielipiteitä ja -kuvia, nyt vastaavalla tavalla ajattelevia on enää 51 prosenttia.

Arviot erikoissairaanhoidosta ovat edelleen erinomaiset ja muuttuneet vähemmän kuin näkemykset perusterveydenhuollosta. Silti silläkin suunta on negatiivinen: 11 prosenttiyksikköä harvempi antoi sille nyt kiitosta.

Perusterveydenhuollon terveystalvueluita käyttäneistä peräti 28 prosenttia kokee joutuneensa joskus ongelmiin niitä käyttäessään. Perusterveydenhuollon ongelmat liittyvät vaikeuksiin vastaanottoajan saamisessa, hoitoon pääsyn hitauteen sekä pitkiin jonoihin. Pitkät jonot ja palvelun hitaus liitettiin myös Kansaneläkelaitokseen. Eräät olivat kokeneet myös byrokraattisuutta, pallottelua ja vaikeaselkoisuutta asioidessaan siellä.

Julkiseen perusterveydenhuoltoon liitetyissä mielikuvissa korostuu se, että hoitoon on vaikea päästä. Näin ajattelee noin puolet (51 %) suomalaisista. Sen sijaan palvelua pidetään suhteellisen edullisena. Yksityinen terveydenhuolto on tälle peilikuva: terveydenhoito koetaan kalliiksi (67 %), mutta palvelua koetaan saatavan nopeasti (59 %).

40 prosenttia tutkimukseen osallistuneista kertoi jääneensä elämänsä jossain vaiheessa tai elämäntilanteessa yleensäkin vaille julkisia palveluja, vaikka olisi niitä silloin kaivannut. Useimmin tilanne on sattunut silloin, kun on oltu sairaana (51 % heistä, jotka ovat kokeneet jääneensä vaille palvelua, vaikka sitä olisivat tarvinneet). Rungas kolmasosa suomalaisista (36 %) pitää ylipäätään julkisten palvelujen ongelmana sitä, ettei niitä aina saa silloin kun niitä tarvitsisi.

Suomalaiset eivät anna hyvää arvosanaa sote-uudistuksen tämän hetken tilanteelle. Heikoimmat arvosanat sote-uudistus saa sote-henkilöstön riittävydestä. Kaksi suomalaista kolmesta (68 %) arvioi, että tämä tavoite on toteutunut huonosti. 61 prosentin mielestä sote-henkilöstön saatavuudelle ja pysyvyydelle ei ole hyviä edellytyksiä.

Puolet suomalaisista hyödyntää julkisia palveluita vähintään kerran viikossa

Ammattiliitto JHL:n julkaiseman Julkisten palveluiden barometrin mukaan joka toinen suomalainen kertoo käyttävänsä julkisia palveluita vähintään kerran viikossa. Vähintään päivittäin julkisia palveluita kertoo käyttävänsä joka viides suomalainen.

Huomattavan moni ajattelee spontaanisti julkisten palvelujen olevan nimenomaan kunnan tai valtion verovaroin tuottamia ja järjestämiä, kaikille tarkoitettuja palveluja. Palveluita käyttävät suhteessa eniten alle 30-vuotiaat, pääkaupunkiseudulla tai kaupunkimaisissa kunnissa asuvat.

Terveyspalvelut kunnan tarjoamassa perusterveydenhuollossa ovat kaikkein eniten käytetyt julkiset palvelut. Neljä viidestä (80 %) on käyttänyt kunnan perusterveydenhuollon palveluita itse. Melkein joka toinen (48 %) totesi lähiomaisensa hyödyntäneen niitä.

Joukkoliikenne ja kirjasto ovat seuraavaksi käytetyimmät julkiset palvelut. Kolme neljästä (75 %) kertoi hyödyntäneensä joukkoliikennettä. 71 prosenttia sanoi käyneensä kirjastossa.

Palveluiden luonne rajaa niiden käyttöä. Esim. kaksilapsisista perheistä 53 prosentissa perheenjäsen on ollut kuluneen kahden vuoden aikana palvelun piirissä. Niissä talouksissa, joilla lapsia on kolme tai enemmän, vastaava luku nousee 70 prosenttiin.

Tietoverkkojen kautta käytetään eniten Kelan palveluita (83 %) sekä kaavoitus- ja ympäristöpalveluita (62 %).

Palvelut toivotaan järjestettävän pääosin julkisena tuotantona

Valtaosa haluaisi, että julkiset palvelut järjestetään valtion, alueen tai kunnan omana tuotantona.

Voimakkaimmin tällä tavalla otettiin kantaa silloin, kun mietittiin, kuinka, poliisin, pelastustoimen tai sairaankuljetuksen palvelut (89 %), kirjasto (87 %), perusopetus (87 %), Kansaneläkelaitos (86 %), toisen asteen koulutus (82 %), erikoissairaanhoidon terveyspalvelut (81 %) tai vesihuolto (80 %) tulisi järjestää. Neljä viidestä tai useampi on sitä mieltä, että nämä palvelut pitäisi järjestää julkisena palvelutuotantona.

Koulutukseen, kasvatukseen ja sivistykseen, terveydenhuoltoon sekä viranomaistoimintaan rinnastuvat työvoima-, kaavoitus- ja teknisten palveluiden tapaiset asiat ovat tyypillisesti sellaisia, joiden taustalle toivotaan vahvaa julkisen vallan otetta. Saman voi todeta vammaispalveluista tai vanhuksille suunnatuista palveluista, miksei myös tietyistä toimivan infrastruktuurin varmistavista tehtävistä.

Vain muutamat palvelut ovat sellaisia, että kohtalaisen moni toivoisi jonkin muun tahon kuin valtion, alueen tai kunnan tuottavan niitä.

Tukipalveluiden kerrottiin kyselyssä olevan palveluita, joita tarvitaan palveluketjussa kunkin palvelun tuottamiseen. Käytännön esimerkkinä mainittiin sairaalan ruokapalvelu, joka takaa, että sairaaloissa voidaan tarjota potilaille näiden terveydentilaan sopivaa ruokaa. Valtaenemmistö (83 %) kertoi pitävänsä tukipalveluja julkisten palvelujen tärkeänä osana.

Alue- ja kuntavaalit ovat ovella – nyt äänestetään molemmissa vaaleissa samaan aikaan

62 prosenttia tutkimukseen osallistuneista kertoi aikovansa varmasti äänestää tulevilla kuntavaaleissa. 23 prosenttia totesi todennäköisesti tekevänsä niin. 10 prosenttia ei luultavasti äänestä. Enemmistö (73 %) pitää kuntavaaleja kuitenkin itselleen merkittävänä asiana. Tosin vain runsaalle kolmasosalle (36 %) ne ovat erittäin tärkeitä, 37 prosentin pitäessä niitä melko tärkeinä.

Hyvinvointialuevaalit ovat erittäin tärkeitä joka neljännelle (26 %). Kun tähän lisää sen 35 prosenttia, jolle ne ovat melko tärkeitä, voi aluevaalien sanoa olevan merkittävät enemmistölle (61 %).

Neljä vuotta sitten kuntavaalien äänestysaktiivisuus jäi ennätysellisen matalaksi. Ainoastaan 55,1 prosenttia äänesti.

Nyt käytävät alue- ja kuntavaalit ovat kuitenkin ensimmäiset, joissa äänestetään yhtä aikaa molemmissa vaaleissa, kahdella eri äänestyslipulla. Tämä on merkittävä muutos aikaisempaan – vaalien jälkeen tullaan näkemään, mikä vaikutus asialla on ollut äänestysintoon ja puolueiden kannatukseen vaaleissa.

Ammattiliitto JHL julkaisee Julkisten palveluiden barometria noin neljän vuoden välein. Barometrin toteuttaa Verian Oy.

Edellinen barometri tehtiin vuonna 2021. Vuoden 2025 barometri kuvaa myös suomalaisten asenteissa tapahtuneita muutoksia. Keskeisenä nostona sisällöstä jopa 69 prosenttia suomalaisista arvioi julkisten palveluiden tilan heikentyneen viimeisten vuosien aikana.

Julkisten palveluiden barometrin tutkimusaineisto on koottu Verianin käyttämässä Forum -vastaajapaneelissa tammi-helmikuussa 2025. Haastatteluja tehtiin yhteensä 2 204 kpl. Vastaajat edustavat maamme 18 vuotta täyttäneitä väestöä pl. Ahvenanmaalla asuvat.

Tulosten luottamusväli on koko maan väestöä koskevan aineiston osalta keskimäärin noin 2,1 prosenttiyksikköä suuntaansa.

MUISTIO 2025

